

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Να
προσέχεις

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Να προσέχεις**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιάννης Αθανασόπουλος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Κώστας Μητρόπουλος
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Γιάννης Αθανασόπουλος 2024
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Κώστας Μητρόπουλος/costasmitropoulos.com
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2024

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2024

ISBN: 978-618-01-5789-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκν 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800	Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr
psychogios.gr

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Να
προσέχεις

Σήκω πάνω, καλό μου. Τι κάνεις εκεί κάτω; Θες να σου πιστοποιήσουν οι άλλοι ότι αξίζεις εκεί; Θες να τους πείσεις ότι η διακριτική σου ευγένεια ενέχει καλές προθέσεις; Τι θέλεις να δουν; Ότι έχεις περάσει πολλά; Έλα, βρε καλό μου, κι αυτοί έχουν περάσει πολλά.

Δε μας κάνει καλούς ανθρώπους το τι περάσαμε, αλλά το πώς επιλέξαμε να φερόμαστε στους άλλους αφού τα περάσαμε όλα αυτά. Τι θα κάνεις; Θα ευχηθείς να πάθουν τα ίδια; Όχι, βέβαια. Δες τις ποιότητές σου. Δεν είναι αδυναμία η ευγένειά σου, δεν είναι αδυναμία η ευγένειά μας. Τόσα πέρασαν οι άνθρωποι, αλλά μετά επέλεξαν τι θα γίνουν. Ο ευγενής άνθρωπος δεν είναι εκείνος που επιζητά να του κατοχυρώσουν οι άλλοι την ειρήνη μέσα του. Ο ευγενής άνθρωπος είναι αυτός που έχει ήδη την ειρήνη μέσα του και την προσφέρει σε όλους. Κι αυτός που επέλεξε το σκοτάδι πέρασε πολλά, κι αυτός που επέλεξε το φως άλλα τόσα πέρασε, αλλά μετά έκαναν τις επιλογές τους και αποφάσισαν πού θα σταθούν σ' αυτή τη μάχη. Γιατί μάχη είναι, και μάλιστα μεγάλη, και μη νομίζεις ότι τη δίνουμε εμείς. Εμείς είμαστε πλασματάκια επίγεια που παλεύουμε. Οι μάχες δίνονται αιώνια από πολύ υψηλότερες αλήθειες και ενέργειες. Γι' αυτό κράτα γερά, γιατί είσαι κομμάτι αυτής της μάχης, και στάσου στο ύψος της ψυχής σου, επειδή ακριβώς είσαι κομμάτι αυτής της μάχης.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δε θα σου πω τίποτα καινούργιο. Κι όμως όλα θα είναι καινούργια.

Θα σου θυμίσω όσα απορρίπτεις, δε θα σου επιβεβαιώσω αυτά που θες και περιμένεις.

Θα σου γράψω ως λίγος και μικρός. Αυτό που πραγματικά θέλω. Δε θα σου γράψω σαν δάσκαλος και μέντορας. Δεν είμαι.

Θα εκτεθώ σίγουρα. Μα δε θα σε εκθέσω.

Γιατί αν το σκοτάδι, που φώλιασε μέσα μου, γινόταν θεριό για να αμυνθώ σε όλους, τι φως να έβρισκα στην κατανόηση;

Γιατί αν το σκοτάδι, που διάλεξα να μ' έβρει, γινόταν βάθρο για να ανέβω και εγώ βασιλιάς της γνώσης, ποιο φως θα με έκανε να προσπαθώ ταπεινά για να γνωρίσω αυτό που δεν ξέρω ακόμη;

Γιατί αν το σκοτάδι, που επένδυσα πάνω μου ακραία, δεν το νικούσα με το φως, που βρήκα ήρεμα, τι λόγο θα είχα για να ζήσω και να με ζήσουν;

ΑΡΧΗ

*Αφού είμαστε όλοι γεμάτοι πληγές, γιατί συμπεριφερόμαστε
ο ένας στον άλλο λες και είμαστε άτρωτοι; Αφού μαζί
πέφταμε και μαζί σηκωνόμασταν, αφού τις μάχες μας
τις κερδίσαμε με τις πληγές που μας άφησαν,
γιατί δεν τα δείχνουμε τα σημάδια μας;*

«**Να προσέχεις!**» Η μάνα μου πάντα με κοιτούσε στα μάτια και μου το έλεγε: «**Να προσέχεις!**» Δεν το έλεγε επικριτικά, δεν υπονοούσε ότι ξέρει κάτι καλύτερα, δε φώναζε την ανησυχία της από τον δικό της τραυματισμένο χάρτη. «**Να προσέχεις!**» μου έλεγε, κι έτσι, άνοιγαν τα όνειρά μου παρέα με τους τρόμους μου. «**Να προσέχεις!**» μου έλεγε από λαχτάρα για να προλάβω, όχι από διάθεση κριτικής για να αλλάξω.

Δε μου έδινε ποτέ συμβουλές. Άκουγε όσα αποφάσιζα να μοιραστώ αλλά δε μ' έβαζε μέσα στους δρόμους που χάραξε εκείνη. Δε μ' έκανε προέκταση των πόνων της, δε μου έκλεινε μονοπάτια λόγω των φόβων της. Θυμάμαι απλώς να με κοιτά στοργικά και να μ' αφήνει να απλωθώ σε δρόμους δικούς μου, χωρίς τις υποδείξεις της. Κι ενώ αντιλαμβάνομαι τις αμφιβολίες της –όσο και να ήθελε η ψυχή της, δεν μπορούσε να κρυφτεί–, ποτέ δεν τις πρόβαλε πάνω μου. Στεκόταν ψύχραιμη στα τραύματά της κι άκουγε.

**Η μεγαλύτερη δύναμη στον άνθρωπο. Να ακούς
από μέσα, δίχως να ξέρεις τίποτα καλύτερα
από τον απέναντί σου.**

Η μάνα μου μου έδωσε το μεγαλύτερο δώρο στη ζωή αυτή. Να κοιτώ στα μάτια τους άλλους και να μη γνωρίζω τίποτα καλύτερα για εκείνους. Και τελικά, να προσπαθώ να βρω και να ανταμώσω τους κοινούς μας τόπους: τον φόβο, την ενοχή και τον πόνο. Τότε, αφού τους αγκαλιάσω, να δω κατάματα την κοινή μας προέλευση: την αγάπη.

Και στην αγάπη αυτή, να νιώσω βαθιά το γιατί διαλέξαμε ξεχωριστούς δρόμους για να ανταμώσουμε ξανά στο τέλος, μέσα από τα ίδια, τα σακατεμένα, τα όμοια μπερδέματά μας. Όσο διαφορετικοί, πάντα στα ίδια.

**«Να προσέχεις», μου έλεγε. Κι εγώ το άκουσα
από μέσα. «Να προσέχεις μη χάσεις την πίστη σου
στους ανθρώπους και, τελικά, χάσεις εσένα».
Κι εκεί, με βρήκα. Και βρέθηκα με όλους.**

«Να προσέχεις!» Μέχρι και σήμερα αυτό μου λέει. Να προσέχεις όχι τους ανθρώπους μήπως και σε πειράξουν, αλλά για να δεις καθαρά το τραύμα. Δύσκολο σχολείο αυτό εδώ στη γη, μα θαυματοργό εξ ορισμού. Θαυματοργό επειδή νιώθουμε. Κι εμείς, εκεί· να θέλουμε να μη νιώθουμε. Να αποφύγουμε, να τρέξουμε να αλλάξουμε τον άλλον, να γεμίσουμε με όλα τα «να».

Στάσου λίγο να νιώσουμε, βρε.

Αυτό το ταξίδι θα το κάνουμε παρέα, για να ανταμώσουμε ξανά αυτά που λησμονήσαμε μέσα στους κοινούς μας τόπους, γιατί μόνο έτσι θα τα βρούμε πάλι. Μόνο έτσι θα βρούμε τους ανθρώπους μας. Είναι γραμμένη μέσα μας αυτή η πορεία. Όσο κι αν προσποιούμαστε ότι είμαστε διαφορετικοί, δεν είμαστε.

Στους κοινούς μας τόπους: τον φόβο, την ενοχή, τον πόνο.

Με τον ίδιο προορισμό: την αγάπη.

Ξανά.

ΜΑΧΗ

*Έχεις δίκιο, οι καλοί δεν κερδίζουν πάντα, μα μόνο εκείνοι
θα φωτίζουν τον τόπο για να διαβαίνουν οι χαρές και οι λύπες
μας παρέα. Και μπορεί το κακό να υπερτερεί στον κόσμο
αυτό, μα, να θυμάσαι, το κακό δε θα μπορέσει ποτέ να
κερδίσει στο τέλος, αν υπάρχει έστω και μια χαραμάδα
καλού στον κόσμο.*

Θα σας πω την αλήθεια. Ένιωθα πάντα διαφορετικός. Δεν άντεχα τούτο τον κόσμο μέχρι να τον καταλάβω βαθιά μέσα μου...

Ο τρόπος που οι άνθρωποι επικοινωνούσαν, οι τυπικότητες, το πλάνο, ο προσεκτικός σχεδιασμός της καθημερινότητας, ο ρόλος της δουλειάς, η βήμα βήμα πορεία προς την αυτοβελτίωση, οι στόχοι, η επιτυχία. Αχ! Η επιτυχία...

Μετά, οι ανθρώπινες σχέσεις, χαμένες, εξουσιαστικές, άχρωμες, γεμάτες βιασύνη, βία, υποτίμηση και μασκάρωμα. Όλοι έψαχναν ανθρώπους, και άνθρωπους δεν έβρισκαν. Και φώναζαν και φώναζαν... Όλα πάντοτε μου φάνταζαν αστεία και συνάμα τρομακτικά. Δεν πίστευα ότι ο σκοπός ήταν αυτός ο άβολος ψεύτης. Ένιωθα ότι όλοι είμαστε μωδιασμένοι μέσα στο χάος αυτού του μικρόκοσμου, ζαλισμένοι από τον εγωισμό μας. Αντιλαμβανόμουν ότι κάτι πήγαινε λάθος αλλά δεν μπορούσα να

περιγράψω τι ακριβώς. Απλώς το ένιωθα βαθιά στο πετσί μου. Ένωθα ότι κάτι δεν πάει καλά. Μπορεί να ήταν και η προφητεία για τη ζωή που με περίμενε, ποιος ξέρει;

Πάντοτε παρατηρούσα τους ανθρώπους, πώς πάλευαν να επιβιώσουν, πώς μιλούσαν ο ένας για τον άλλο, πόσο έντονοι και εγωσύντονοι ήταν για όλα, πάντα. Ότι κι αν έκαναν, τον φόβο, την ενοχή και τον πόνο τους έβλεπα εγώ. Τόσες πίκρες, αγωνίες, τρεξίματα, πέρα δώθε, λες και τους είχαν πάρει την ψυχή ήταν όλοι. Λαχανιασμένοι και τρομοκρατημένοι. Κι αν κάποια στιγμή έλεγαν να χαμογελάσουν, ακόμη και τα χαμόγελα ήταν γρήγορα και ρομποτικά. Κι όταν έλεγαν να πικραθούν, ακόμη και οι λύπες ήταν αυτοκαταστροφικές και δραματικές. Κανένας δεν ενδιαφερόταν για τίποτα και όλοι ενδιαφέρονταν για όλα. Η παρτάρα μας. Το συνάφι μας. Η γνώμη μας. Ο μικρόκοσμός μας. Αυτός που μας κατάπιε. Και όλα τ' άλλα οδηγούσαν σε πόλεμο.

Κι εκεί το δικό μου καταφύγιο ήταν δύο λέξεις που τις ήξερα τόσο καλά, πραγματικό βίωμά μου. Δύο λέξεις που με γύριζαν στον δικό μου πυρήνα.

«Να προσέχεις!»

Ωστόσο, σε αυτή τη μάχη βρισκόμαστε πάντα, ανάμεσα στα δίπολα της ψυχής μας. Όλα μέσα μας, αφού είμαστε κομμάτια τους. Το ένα ορίζει το άλλο.

Αγάπη και φόβος.

Καλό και κακό.

Θεός και διάβολος.

Φως και σκοτάδι.

Ότι κι αν πράξουμε, όσο κι αν το μασκαρέψουμε, όσο κι αν πούμε «εμένα δε με νοιάζουν οι άλλοι», όλα τα κάνουμε για να μας αποδεχτούν και να μας πουν ότι αξίζουμε, ότι είμαστε

επαρκείς, ότι τα καταφέραμε. Να βιώσουμε μια στιγμή αρκετοσύνης, ησυχίας, γαλήνης.

Είναι βαθιά η ανάγκη μας να συνδεθούμε, και πάντα αυτό ζητούσαμε οι άνθρωποι. Να καθρεφτίσουμε τον εαυτό μας στα μάτια των άλλων. Να πούμε: «Τα κατάφερα, είδες; Πες μου! Είμαι εντάξει;» σαν ένα μικρό παιδί. Και δεν πειράζει, γιατί αυτό είμαστε. Στις κοινές μας πορείες θέλουμε να μας αγαπήσουν, να μας πουν ότι είναι όλα καλά και αξίζουμε.

Κι αυτός ο κοινός μας τόπος ξεθώριασε, γιατί ήρθε να τον νικήσει ο φόβος που έχουμε βιώσει απ' όλες τις δύσκολες καταστάσεις της ζωής μας.

«Οι άνθρωποι θα σου κάνουν κακό».

«Ο καθένας κοιτάει την πάρτη του».

«Μην ανοίγεσαι στους ανθρώπους, γιατί θα σε προδώσουν».

Αυτόκλητα συμπεράσματα που μας οδηγούν να χάνουμε πολύ σημαντικά ζητούμενα ζωής και να επιβεβαιώνουμε με τις συμπεριφορές μας όλα αυτά που φοβόμαστε.

Πώς να αλλάξει η προκατάληψη, η γρήγορη κριτική προς τον άλλον και η καχυποψία μας αν δε δούμε ολοκάθαρα τη δική μας πορεία; Πάντα οι άνθρωποι δείχνουμε, μιλάμε, μιλάμε πολύ, πασχίζοντας να μην αντικρίσουμε τον εαυτό μας στον καθρέφτη.

Τι κάνει ο άλλος; Ποιος είναι ο άλλος; Θεωρούμε, άραγε, ότι ξέρουμε τις πορείες των άλλων; Αφού καλά καλά δεν ξέρουμε τη δική μας και δεν προλάβουμε ακόμη να καταλάβουμε! Γιατί δεν κλείνουμε το στόμα μας;

Τίποτα δεν ξέρουμε για τον άλλον! Κι ό,τι μας ενοχλεί εκεί, κάτι καταδεικνύει για το δικό μας κομμάτι που είναι ακόμη τραυματισμένο εντός μας.

Άκαμπτη έγινε η ψυχή. Άκαμπτη και δύσκολη. Αλλά η ψυχή, στην πραγματικότητα, μόνο αυτό δεν είναι.

Μη βιάζεσαι... γιατί ακόμη κι αν κάτι που πιστεύεις για κάποιον άνθρωπο μπορεί να εμπεριέχει μια δόση αλήθειας, θα παραμένει πάντοτε η υποκειμενική του δικού σου βιώματος, κι αυτό σου είναι κακό. Το μόνο που χρειάζεται είναι κατανόηση και να θυμόμαστε ότι είμαστε άνθρωποι που έχουμε ξεχωριστούς δρόμους και πάντοτε, μα πάντοτε, κοινές πορείες.

Οι άνθρωποι υπάρχουμε σε κοινές μάχες, γιατί έχουμε κοινή προέλευση. Η μάχη πάντα ήταν ξεκάθαρη. Το καλό και το κακό, απαραίτητα κομμάτια για να βιώσουμε αυτή την εμπειρία της κοινής μας ζωής. Πάνω κάτω, πέρα δώθε, επιλογές, λάθη, σωστά, ξανά και ξανά. Στη μάχη αυτή δε μας κάνει καλούς ανθρώπους το τι περάσαμε.

Κι αν βλέπουμε ότι το κακό θεριεύει, γιατί συνεχίζουμε να κυνηγάμε την ουρά του; Γιατί δε σπάμε αυτόν τον δεσμό; Δε μας ζήτησε κανείς να τα κάνουμε όλα σωστά, τότε γιατί εμείς πάντα ζητάμε από τον άλλον κάτι αντίστοιχο; Γιατί δεν έχουμε υπομονή; Μήπως κι εμείς δε φύγαμε από την πορεία μας; Γιατί αμέσως δείχνουμε τον διαφορετικό; Αφού όλοι διαφορετικοί είμαστε.

Ξέρεις, αν κάποτε δε αποκάφεσαν διαφορετικό και εβύ ντράπηκες χ' αυτό και κρύφτηκες βτισ βκιές σου, επειδή σου ήζερες ποιος είσαι κι

έπαχνες από τους άφθους να έ το αποκαλύψουν, να θυμάσαι ότι τη διαφορά έ αυτόν του κόβμο Sen τη βηματοδοτούν ούτε το με ποιον κοιμάσαι, ούτε τι φύφο έχεις, ούτε πώς προδισορίεις εβένα κι όφους τους άφθους. Η διαφορετικότητα σου είναι με ποια ψυχή προχωράς και τα όνειρα που κάνεις με αυτή την ψυχή, καθώς και το καφό που προσφέρεις. Φρόντισε φοιπόν όποια διαφορά σου υπέσειξαν ότι κουβαλάς να την κάνεις αβχηκία βτην αχάπη και μ' αυτήν να αναμετρηθείς βτον κόβμο αυτό.

Ωστόσο, είναι τόσο σκληρό πια να επιβιώνεις σ' έναν κόσμο που δεν ανταμείβει εύκολα, που ζητά κι άλλο από εσένα, που εξισορροπεί την υγεία με την εικόνα, και την επιτυχία με το χρήμα, έναν κόσμο που προσβάλλει, που στενεύει, που δε σε αφήνει να είσαι απλά εσύ. Είναι τόσο σκληρό πια να επιβιώνουμε, με αποτέλεσμα να σκληραίνουμε κι άλλο μέσα μας και να είμαστε έτοιμοι για επίθεση και αντεπίθεση. Αρχίσαμε να χρησιμοποιούμε τη λογική μας και όλες τις συνεκδοχές της παρά τη συναισθηματική μας νοημοσύνη και την καρδιά μας.

Η λογική αυτή βγήκε μπροστά υποτίθεται για να μας προστατεύσει: κατηγοριοποιήσεις, στερεότυπα, άρρητες υποθέσεις, γρήγορα συμπεράσματα γιατί κάποιος είναι έτσι κι όχι αλλιώς, γιατί κάποιος έχει αλλάξει, τι σκέφτεται και τι θέλει. Βρε, ό,τι θέλεις κι εσύ θέλει. Αγάπη.

Δε χαριζόμαστε οι άνθρωποι πια σε κανέναν και θεωρούμε ότι πάντα οι άλλοι είναι το πρόβλημα. Όμως, όλοι είμαστε το πρόβλημα και δεν εξαιρείται κανείς. Δεν έχουμε μάθει να έχουμε υπομονή, να συγχωρούμε και να προχωράμε. Γι' αυτό φορ-

τώσαμε αυτοάνοσα, η κατάθλιψη θεριεύει και ο κόσμος δεν παίρνει ανάσα. Είμαστε εμείς που στερούμε τις ανάσες μας και φτάνουμε να αναζητούμε θεωρίες και τεχνάσματα για να αυτοβελτιωθούμε. Εσύ, όμως, βρε καλό μου, θα πεις για τον διπλανό σου καλό λόγο ή θα τον φας ζωντανό;

Πρέπει να αφήσουμε τους ανθρώπους στην ησυχία τους, αλλιώς μην περιμένετε να ησυχάσουμε, γιατί σε αυτή τη μάχη, η ησυχία της ψυχής δε θα έρθει από θεωρίες, θα έρθει από πράξεις. Αφαιρετικά. Μίλα λιγότερο για τον άλλον και δες περισσότερο εσένα. Να έχεις τις πιο ουσιαστικές προθέσεις για τους άλλους, ακόμη κι αν δεν τους ξέρεις, ακόμη κι αν δεν πρόλαβες ή δεν τα κατάφερες όπως θα έπρεπε. Να έχεις ακέραιες προθέσεις για την ανθρωπότητα – όχι για να τη σώσεις, δεν μπορείς να τη σώσεις, μα για να σωθείς κι εσύ μαζί, να έρθουν κι άλλοι στο κοινό μας φως. Κάποια πράγματα είναι απλά. Έγιναν δύσκολα, γιατί τα διαλέξαμε.

Εκείνοι που έφειναν βιωπηφοί, όταν όφοι τους φώνα/αν, Σεν είναι αυτοί που Σεν ήξεραν τι να πουν. Κι ενώ οι περιβόότεροι χεφούβαν με τη Σιαφορετικότητά τους, εκείνοι χαμφοχούβαν ευχενικά, Σιαπιβτώνοντας πόβο ίΣιοι είναι όφοι τους. Είναι αυτοί που κατάφραβαν πως ό,τι μένει για να ειπωθεί έχει ήΣη χίνει, οπότε μην τους περνάς για ασύναμους. Αυτοί οι άνθρωποι έφαιθαν να βωπαίνουν, όταν έβφεπαν τα τέρατα χύρω τους να θεριεύουν, και τα νικούβαν έτσι, με την ψυχραιμία τους. Είναι εκείνοι που πάφεψαν με τα βκοτάΣια που τους έΣωβαν κι επέφεζαν την ηρεμία παρά του εχωιβμό βτιΣ

κινήσεις τους. Πάρεψαν ώστε αυτοί να χίνουν
οι άνθρωποι στα άσικα μάτια των άφρων,
μήπως και βωθει ο κόσμος όφος από τα μάτια
των δικών μας των τεράτων.

Πώς θα τα καταφέρουμε, όμως, αν το μόνο που κάνουμε εί-
ναι να γυρίζουμε το κακό στους άλλους με επίκριση, βία, καχυ-
ποψία, κακή πρόθεση, εκμετάλλευση, ανταγωνισμό, υποθέσεις
για τους άλλους και άσχημα λόγια; Δεν ξέρουμε τίποτα για τους
άλλους. Κι αν σεβόμαστε τον εαυτό μας, αυτομάτως σεβόμαστε
και τους άλλους. Αλλιώς, πώς περιμένουμε να είμαστε αρκετοί;

Ο άνθρωπος που δε συμπεριφέρεται με κακία είναι εκείνος
που τα βρήκε τελικά με τον εαυτό του, εκείνος που ξέρει ότι δεν
έχει λόγο να μιλήσει με κακές προθέσεις, που διάλεξε να έχει το
βλέμμα στραμμένο στη δική του πορεία και ευχήθηκε το καλύ-
τερο για το μονοπάτι των άλλων. Να ευχόμαστε τα καλύτερα εί-
ναι ό,τι πιο απλό.

Δεν μπορεί, ρε γαμώτο, να νικήσει το σκοτάδι. Και είναι τό-
σο πολύ τριγύρω, δεν το βλέπεις; Στο καλό, στον Θεό, στην αγά-
πη ξανά και ξανά, μ' ακούς;

Μια καλή κουβέντα στον διπλανό σου μπορεί να γεμίσει με
φως όλη του τη μέρα και δεν κοστίζει τίποτα. Αυτό που κοστί-
ζει πάντα είναι να φοβάσαι τόσο πολύ και να μη συνειδητοποιείς
ότι δε σου φταίνε οι άλλοι, μα ο εαυτός σου! Και τελικά, σε τι
σου φταίει ο εαυτός σου;

**Όλα στο φως ήταν πάντα, και το φως πάντοτε
θα επικρατεί, απ' όσα σκοτάδια κι αν διαβεί!**

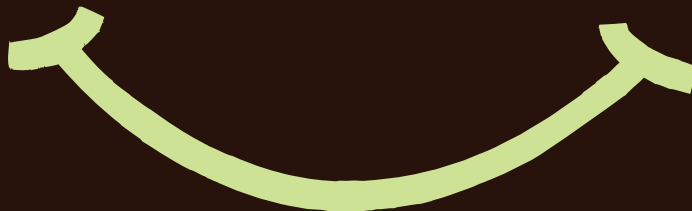

Κοίτα, επειδή μας έφαχαν την ψυχή με τις τέλειες εκσοχές τους όλοι αυτοί εκεί έξω, και κάπου μπερσευτήκαμε, άκουσέ με και ό,τι σε βου κάνει, πέταξέ το. Η ταπεινότητα είναι μια πανίβχυρη σύναξη, το να ξέρεις την αξία σου χωρίς να θέλεις να την αποδείξεις εις βάρος των άλλων. Να προβφέρεις την ψυχή σου και να σου επιτρέφονται όσα πίσω σιπιά και τριπιά, χωρίς ισιότερεια από βένα. Να κάνεις αυτό που αγαπάς, επειδή το αγαπάς, κι όχι για να σε σου ή να σε αγαπήσουν. Να μην χάνεις την ψυχραιμία σου εκεί που οι άλλοι θα φώναζαν με τα έχω τους, να μην τα ξέρεις όσα, να μην εξουδιάσεις ανθρώπους, να μην το παίξεις ιστορία, να ξέρεις ότι σε είσαι καλύτερος κανενός. Αυτή είναι η ταπεινότητα κι αυτή θα μας βώθει. Η ήβυχη αυτοπεποίθηση ότι η σύναξή μας σε χτυπιέται αβυτόζως προς πάσα κατεύθυνση. Αυτούς τους ανθρώπους να ήητάς κι έτσι να χίνεσαι κι εσύ. Με όλα θάση πριν, ατζιά στην ατζήθεια τώρα.

Η μάνα μου πάντα με κοιτούσε στα μάτια και μου
το έλεγε: «Να προσέχεις. Όχι γιατί μπορεί οι άνθρωποι
να σου κάνουν κακό ή να σε πειράξουν... Να προσέχεις
μήπως χάσεις την πίστη σου σ' εκείνους
και, τελικά, χάσεις εσένα».

Και παραδόξως αυτό το «να προσέχεις» το κατάλαβα
όταν έχασα την πίστη μου στους ανθρώπους και,
στο τέλος, έχασα κι εμένα...

Αυτό το ταξίδι θα το κάνουμε παρέα, στους
πιο κοινούς μας τόπους. Εκεί όπου είμαστε ολόιδιοι.
Χωρίς άλλα μασκαρέματα. Εκεί, παρέα με τον φόβο,
την ενοχή και τον πόνο. Μήπως και δούμε τελικά πως μέσα
από τα σακατεμένα μπερδέματά μας το φως περιμένει
να μας βρει. Αρκεί να έχουμε το θάρρος
να το προσκαλέσουμε.

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**
p s i c h o g i o s . g r

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 30708